

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ

П'ЯТА СЕКЦІЯ

СПРАВА “ФЕДЬКО ПРОТИ УКРАЇНИ”

(Заява № 17277/03)

РІШЕННЯ

СТРАСБУРГ

12 червня 2008 року

Це рішення стане остаточним за обставин, викладених у п. 2 статті 44 Конвенції.
Воно може підлягати редакційним виправленням.

У справі «Федько проти України»

Європейський суд з прав людини (п'ята секція), засідаючи палатою, до складу якої увійшли:

п. П. Лоренцен (P. Lorenzen), Голова,
п. Р. Маруст (R. Maruste),
п. К. Юнгвірт (K. Jungwiert),
п. В. Буткевич (V. Butkevych),
п. М. Віллігер (M. Villiger),
пані М. Лазарова-Трайковська (M. Lazarova Trajkovska),
пані З. Калайджієва (Z. Kalaydjieva), судді,
та пані К. Вестердік (C. Westerdiek), Секретар секції,
після обговорення за зачиненими дверима 20 травня 2008 року,
постановляють таке рішення, що було прийнято того ж дня:

ПРОЦЕДУРА

1. Справа порушена проти України за заявою (№ 17277/03), поданою до суду 15 травня 2003 року громадянином України паном Федьком Дмитром Олексійовичем (далі — заявник) відповідно до статті 34 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі — Конвенція).
2. Уряд України (далі — Уряд) був представлений його Уповноваженим — паном Ю. Зайцевим.
3. 4 грудня 2006 року Суд визнав заяву частково прийнятною та вирішив направити Уряду скаргу заявника щодо тривалості провадження. Відповідно до пункту 3 статті 29 Конвенції Суд вирішив розглядати питання щодо суті заяви та її прийнятності одночасно.

ЩОДО ФАКТІВ

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

4. Заявник, 1972 року народження, проживає у місті Умані.
5. Влітку 2000 року пан Ю. З., знайомий заявника, уповноважив заявника представляти у якості адвоката його інтереси у кримінальній справі, порушеній за обвинуваченням декількох осіб, які вкрали у пана Ю. З. взуття та гроші. Як представник заявник брав участь у переговорах між паном Ю. З. та родичами пані Ю. В., однієї із підозрюваних, які намагались домовитись про вирішення справи. Згодом родичі пані Ю. В. звинуватили пана Ю. З. та заявника у тому, що вони вимагали у них гроші, які необхідно було сплатити правоохоронним органам для закриття кримінальної справи за обвинуваченням пані Ю. В.
6. 20 липня 2000 року було порушено кримінальну справу за підозрою пана Ю. З. у вимаганні хабара. Ця справа була приєднана до провадження щодо викрадення майна пана Ю. З.
7. В межах цього провадження 1 вересня 2000 року заявнику як співучаснику пана Ю. З. було пред'явлено обвинувачення. У невизначену дату до нього було застосовано запобіжний захід у вигляді підписки про невиїзд.
8. У жовтні 2000 року попереднє слідство було закінчено та справу щодо обвинувачення заявника було передано на розгляд до Уманського міського суду.
9. 6 лютого 2001 року Уманський міський суд за клопотанням заявника призначив судову експертизу та зупинив провадження до отримання її результатів. Також суд обрав до заявника запобіжний захід у вигляді тримання під вартою, зазначивши, що він може перешкоджати слідству.
10. 21 червня 2001 року суд отримав висновок експертизи.

11. 9 листопада 2001 року Уманським міським судом заявника та пана Ю. З. було визнано винними у шахрайстві та співучасті у даванні хабара, заявнику було обрано покарання у вигляді позбавлення волі строком на чотири роки, від відбування якого його було звільнено за амністією. Того ж дня заявника було звільнено з-під варти, до нього було обрано запобіжний захід у вигляді підписки про невиїзд.
12. 15 січня 2002 року апеляційний суд Черкаської області скасував цей вирок та направив справу на новий розгляд.
13. 13 листопада 2002 року Уманським міським судом заявнику було знову обрано запобіжний захід у вигляді тримання під вартою.
14. 17 січня 2003 року Уманський міський суд направив справу на додаткове розслідування та звільнив заявника з-під варти, обравши щодо нього запобіжний захід у вигляді підписки про невиїзд. Прокурор оскаржив цю постанову.
15. 18 березня 2003 року обласний суд скасував постанову від 17 січня 2003 року та направив справу до суду першої інстанції для розгляду її по суті.
16. 6 червня 2003 року Уманський міський суд визнав пана Ю. З. та заявника винними у шахрайстві та співучасті у даванні хабара та обрав їм покарання у вигляді обмеження волі строком на три роки, від відбування якого їх було звільнено за амністією.
17. 23 грудня 2003 року обласний суд скасував цей вирок та направив справу на додаткове розслідування, посилаючись на низку процесуальних недоліків, які мали місце під час досудового слідства та судового розгляду. Зокрема, суд вказав на те, що за обвинуваченням заявника фактично не було порушено жодної кримінальної справи, і, відповідно, обвинувачення, пред'явлені заявнику у ході провадження щодо пана Ю. З., були незаконними. Суд також встановив, що до заявника було обрано запобіжний захід у вигляді тримання під вартою без достатніх підстав, а також що суд першої інстанції не звернув належної уваги на низку клопотань заявника та що матеріали справи містять непідписані процесуальні документи. Того ж дня суд ухвалив окрему ухвалу, в якій звернув увагу прокурора Черкаської області та Голови Черкаської обласної ради суддів на вказані вище недоліки. Також суд залишив заявнику обраний запобіжний захід у вигляді підписки про невиїзд.
18. 2 березня 2004 року досудове слідство щодо викрадення майна пана Ю. З. було зупинено у зв'язку з неможливістю встановити осіб, які скоїли злочин. До липня 2007 року подальші процесуальні дії не проводились. Залишається невідомим, чи скасовано щодо заявника запобіжний захід у вигляді підписки про невиїзд.

ЩОДО ПРАВА

I. СТВЕРДЖУВАНЕ ПОРУШЕННЯ ПУНКТУ 1 СТАТТІ 6 КОНВЕНЦІЇ

19. Заявник скаржився на те, що тривалість провадження у його справі не відповідала вимозі «розумного строку», передбаченій пунктом 1 статті 6 Конвенції, який передбачає таке:

«Кожен має право на... розгляд його справи упродовж розумного строку... судом..., який... встановить обґрунтованість будь-якого висунутого проти нього кримінального обвинувачення».

A. Щодо прийнятності

20. Уряд надав заперечення щодо невичерпання національних заходів юридичного захисту. Заявник не погодився з такими запереченнями. Подібні заперечення вже були відхилені Судом у справі Меріт (Merit) (див. рішення у справі «Меріт проти України» (Merit v. Ukraine), № 66561/01, пп. 54–67, 30 березня 2004 року). Суд вважає, що ці заперечення повинні бути відхилені з аналогічних підстав.

21. Суд зазначає, що ця скарга не є очевидно необґрунтованою у значенні пункту 3 статті 35 Конвенції. Він також зазначає, що вона не є неприйнятною з будь-яких інших підстав. Відповідно вона повинна бути визнана прийнятною.

В. Щодо суті

22. Суд повторює, що період, який має братись до уваги при визначенні тривалості кримінального провадження, починає перебіг з дня «пред'явлення особі обвинувачення» в автономному та фактичному значенні цього терміна. Цей період закінчується днем встановлення обґрунтованого обвинувачення або припинення провадження (див. рішення у справах «Рохліна проти Росії» (Rokhlina v. Russia), № 54071/00, п. 81, 7 квітня 2005 року та «Антоненков та інші проти України» (Antonenkov and Others v. Ukraine), № 14183/02, пп. 32–33, 22 листопада 2005 року).

23. Ґрунтуючись на обставинах справи, Суд визначає, що обвинувачення у скоєнні злочину заявнику було пред'явлено 1 вересня 2000 року та до липня 2007 року обґрунтованість цього обвинувачення не було встановлено. Таким чином, провадження у справі заявника до цієї дати тривало близько семи років у судах двох інстанцій.

24. Суд знову нагадує, що розумність тривалості провадження повинна оцінюватись в світлі обставин справи і з урахуванням таких критеріїв: складність справи, поведінка заявника та відповідних органів (див., серед багатьох інших, рішення у справі «Полісьє та Сассі проти Франції» (Pelissier and Sassi v. France) [GC], № 25444/94, § 67, ECHR 1999-II).

25. Суд вже неодноразово встановлював порушення пункту 1 статті 6 Конвенції у подібних справах (див., наприклад, рішення у справі «Антоненков та інші проти України» (Antonenkov and Others v. Ukraine), яке згадувалось вище, п. 45; «Іванов проти України» (Ivanov v. Ukraine), № 15007/02, пп. 74–75, 7 грудня 2006 року; «Беньямінсон проти України» (Benyaminson v. Ukraine), № 31585/02, п. 104, 26 липня 2007 року).

26. Вивчивши всі аргументи, подані сторонами, Суд вважає, що Уряд не навів жодного факту чи аргументу, який би міг переконати його дійти іншого висновку у цій справі. Беручи до уваги свою практику з цього питання, Суд вважає, що тривалість судового розгляду була надмірною та не відповідала вимозі «розумного строку».

27. Таким чином, мало місце порушення пункту 1 статті 6 Конвенції.

II. ЗАСТОСУВАННЯ СТАТТІ 41 КОНВЕНЦІЇ

28. Стаття 41 Конвенції передбачає:

«Якщо Суд визнає факт порушення Конвенції або протоколів до неї і якщо внутрішнє право відповідної Високої Договірної Сторони передбачає лише часткове відшкодування, Суд, у разі необхідності, надає потерпілій стороні справедливу сатисфакцію».

А. Шкода

29. Заявник, не надавши підтверджуючих документів, вимагав 19 058 євро відшкодування матеріальної шкоди, що становить суму заробітку, яку він, за його твердженням, втратив у результаті того, що проти нього було порушено кримінальну справу. Також він вимагав 100 000 євро компенсації моральної шкоди.

30. Уряд зазначив, що ці вимоги є надмірними та необґрунтованими.

31. Суд не вбачає причинно-наслідкового зв'язку між встановленим порушенням та заявленою матеріальною шкодою, відповідно він відхиляє цю вимогу. Проте Суд вважає, що заявник мав би зазнати моральної шкоди. Здійснюючи оцінку на засадах справедливості, Суд присуджує заявнику 3200 євро відшкодування моральної шкоди.

В. Судові витрати

32. Заявник вимагав 1000 євро відшкодування судових витрат, які він зазнав у результаті провадження у національних судах, та 500 євро — у результаті провадження у Суді. Заявник не надав документів, які б підтверджували його вимогу.

33. Уряд зазначив, що ці вимоги є повністю необґрунтованими.

34. Відповідно до практики Суду заявник має право на відшкодування судових витрат, якщо буде встановлено, що ці витрати були дійсно понесені та необхідні, а також якщо сума витрат була розумною. Суд зазначає, що у цій справі зазначені вимоги не були дотримані. Відповідно Суд відхиляє вимогу щодо відшкодування судових витрат.

С. Пеня

35. Суд вважає за доцільне призначити пеню на підставі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, до якої має бути додано три відсоткові пункти.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. *Оголошує* решту заяви прийнятною;

2. *Постановляє*, що було порушення пункту 1 статті 6 Конвенції;

3. *Постановляє*, що:

(a) протягом трьох місяців з дня, коли рішення стане остаточним відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції, держава-відповідач має сплатити заявнику 3200 (три тисячі двісті) євро відшкодування моральної шкоди з урахуванням будь-якого податку, який може бути стягнуто із зазначеної суми. Ця сума має бути конвертована у національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу;

(b) зі впливом зазначеного тримісячного строку і до повного розрахунку на цю суму нараховуватиметься простий відсоток (simple interest) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в цей період, плюс три відсоткових пункти;

4. *Відхиляє* інші вимоги заявника щодо справедливої сатисфакції.

Вчинено англійською мовою та повідомлено письмово 12 червня 2008 року відповідно до пунктів 2 і 3 правила 77 Регламенту Суду.

К. ВЕСТЕРДІК (C. Westerdiek)

П. ЛОРЕНЦЕН (P. Lorenzen)

Секретар

Голова